

**UCHWAŁA NR 260(XXXV)21
RADY GMINY PORAJ**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata
2021 - 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268)

**Rada Gminy Poraj
uchwała, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021 – 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Poraj.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Poraj

Sylwester Sawicki

Załącznik do uchwały Nr 260(XXXV)21
Rady Gminy Poraj
z dnia 30 grudnia 2021 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PORAJ
NA LATA 2021-2030**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	15
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	15
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	15
3. DEMOGRAFIA	16
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	17
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	18
6. GOSPODARKA.....	18
7. ZASOBY MIESZKANIOWE	19
8. EDUKACJA I KULTURA	20
9. OCHRONA ZDROWIA.....	23
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	25
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	27
12. POMOC SPOŁECZNA.....	28
13. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE	37
14. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW I DIALOG SPOŁECZNY	38
15. BEZROBOCIE	40
16. BEZDOMNOŚĆ	42
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	42
18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	46
19. SYTUACJA DZIECKA.....	50
20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	53
21. ANALIZA SWOT	57
III. PROGRAMOWANIE	67
1. WIZJA I MISJA.....	67
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	68
3. PROGNOZA ZMIAN	85
4. RAMY FINANSOWE.....	87
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	89
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA	90
UWAGI KOŃCOWE	91

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj został przygotowany na lata 2021-2030. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne; **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 18 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 90% kobiet i 10% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat oraz 36-45 lat (po 44%). Mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 46-55 lat i 56-65 lat (po 6%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 25. roku życia oraz osoby w wieku powyżej 65 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 78% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego, a 17% średniego, natomiast 5% ankietowanych nie określiło poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 90% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Poraj od urodzenia, a 10% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 20 do 39 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
18	kobiety (90%)	36-45 lat (44%)	od urodzenia (90%)	wyższe (78%)
	mężczyźni (10%)	26-35 lat (44%)	od 20 do 39 lat (10%)	średnie (17%)
		46-55 lat (6%)		brak deklaracji (5%)
		56-65 lat (6%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 18 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 95% kobiet i 5% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowane były grupy osób w wieku 26-35 lat i 36-45 (po 44%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 46-55 lat i 56-65 lat (po 6%). Osoby poniżej 25 lat i powyżej 65 lat nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
18	kobiety (95%)	26-35 lat (44%)	od urodzenia (89%)	wyższe (78%)
	mężczyźni (5%)	36-45 lat (44%)	od 20 do 39 lat (11%)	średnie (17%)
		46-55 lat (6%)		
		56-65 lat (6%)		brak deklaracji (5%)

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy Poraj.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). W ramach zadań własnych gmina opracowuje i realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”

- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykrzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2026

Na mocy Traktatu z Lizbony WRF zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2026. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r.

zapropozowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2026 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach

zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2026 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,
 - Kapitał ludzki,
 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - Rozwój regionalny,
 - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
- 1.2 Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

- 2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,
- 2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,
- 2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,

2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,

3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest aktualizacją Strategii „Śląskie 2020+” i stanowi piątą edycję tego kluczowego dokumentu określającego cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie roku 2030.

Przedstawiona w dokumencie wizja rozwoju jest kontynuacją i uszczegółowieniem myśli strategicznej realizowanej już od 2000 roku w kolejnych edycjach Strategii. Coraz bardziej świadomie podejmowane są w niniejszym dokumencie zagadnienia transformacji regionu uwzględniające poszanowanie środowiska naturalnego – Zielone Śląskie. Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę i pozwalają na istotne zmiany prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim oraz związane z poprawą warunków życia w regionie, zarówno dla jego obecnych, jak i przyszłych mieszkańców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Myszkowskiego na lata 2016-2022

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Pozwala na jej racjonalizację oraz wskazuje obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Założeniem strategii, oprócz zasygnalizowania najważniejszych problemów społecznych powiatu, jest wyznaczenie kierunków działań, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. W dokumencie wypracowano misję powiatu – „Misją Strategii Rozwiązywania Problemów

Społecznych w Powiecie Myszkowskim jest podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców dzięki sprawnie działającemu systemowi wsparcia społecznego, ukierunkowanego na integrację i aktywizację społeczną, ograniczenie bezrobocia i przeciwdziałanie jego skutkom, wyrównywanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie rodziny i doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem”. Cele strategiczne wyjaśniają misję Strategii, wyznaczając podstawowe kierunki zmiany. Do każdego celu strategicznego wskazano cele operacyjne oraz sposoby ich realizacji.

Cel strategiczny 1: Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej.

- Cel operacyjny 1.1: Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.
- Cel operacyjny 1.2: Wspieranie rodzin i rozwój różnych form pieczy zastępczej.
- Cel operacyjny 1.3: Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Cel strategiczny 2: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

- Cel operacyjny 2.1: Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.
- Cel operacyjny 2.2: Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- Cel operacyjny 2.3: Ochrona i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3: Ograniczenie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy.

- Cel operacyjny 3.1: Skuteczna aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.
- Cel operacyjny 3.2: Intensyfikacja działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w powiecie.
- Cel operacyjny 3.3: Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich w kierunkach zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy.
- Cel operacyjny 3.4: Integracja społeczna i adaptacja zawodowa osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

Cel strategiczny 4: Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

- Cel operacyjny 4.1: Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Cel operacyjny 4.2: Współpraca w tworzeniu spójnego systemu wsparcia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.
- Cel operacyjny 4.3: Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.

- Cel operacyjny 4.4: Podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochronę osób doznających przemocy.

Strategia Rozwoju Gminy Poraj na lata 2016-2030

Strategia Rozwoju Gminy Poraj jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki stałego, zrównoważonego rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. W ramach strategii zdefiniowano wizję: „Aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy oraz prężnie funkcjonująca strefa inwestycyjna atrybutem turystycznym Gminy Poraj”; misję: „Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych oraz potencjału inwestycyjnego Gminy Poraj podnosi jakość życia mieszkańców” oraz cele:

- Turystyczna Gmina Poraj
- Gmina Poraj z klimatem przedsiębiorczości
- Gmina Poraj bezpieczna mieszkańcom.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Poraj to gmina wiejska położona w północnej części województwa śląskiego, w powiecie myszkowskim. Zajmuje obszar 58,5 km², co stanowi 11,9% powierzchni powiatu. Graniczy od zachodu z gminą Kamienica Polska (powiat częstochowski), od południa z gminami: Koziegłowy i Myszków (powiat myszkowski), od północy z gminą Olsztyn (powiat częstochowski) oraz od wschodu z gminą Żarki (powiat myszkowski). Siedziba władz samorządowych gminy znajduje się w miejscowości Poraj.

W skład gminy wchodzi 8 sołectw: Choroń, Dębowiec, Gęzyn, Jastrząb, Kuźnica Stara, Masłońskie, Poraj, Żarki Letnisko. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką jest Poraj (4 327 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Dębowiec (56 osób).

Na terenie gminy działa 74 organizacje pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Poraj pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne i komunikacyjne oraz sprzyjające rozwojowi turystyki walory krajobrazowe, przede wszystkim Zalew Porajski. Wśród atutów wymieniono też liczne wydarzenia i imprezy kulturalne integrujące lokalną społeczność.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia niewystarczająco rozwiniętej infrastruktury (brak wiaduktu nad przejazdem kolejowym oraz przewlekłe remonty). Za równie istotną kwestię uznano kryzys ekonomiczny gminy oraz brak komisariatu policji. Według badanych duży problem stanowi także brak miejsc pracy.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, budowa chodników, wytyczanie ścieżek rowerowych). Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano też tworzenie miejsc spotkań dla różnych grup wiekowych (młodzież, seniorzy). Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli również promocję turystyki, a także zwiększenie zainteresowania władz gminy problemami społecznymi.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2019 r. gmina liczyła 10 883 osób, wśród których było 5 706 kobiet, które stanowiły 52,43% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 186 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy ulegała wahaniom. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszała się, rosła natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy.

W latach 2017-2019 w każdym kolejnym roku analizy liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą ujemną. Saldo migracji ludności gminy w analizowanym okresie było stale dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 714	1 700	1 672
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 675	6 625	6 549
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 520	2 589	2 662
ogółem	10 909	10 914	10 883

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba urodzeń żywych	90	70	81
liczba zgonów	155	140	128
przyrost naturalny	-65	-70	-47

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019

zakres danych	2018	2019	2020
liczba zameldowanych osób spoza gminy	104	195	146
w tym z zagranicy	41	71	67
liczba osób wymeldowanych poza gminę	59	109	99
saldo migracji ogółem	+45	+86	+47

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Z sieci wodociągowej korzysta ponad 40% mieszkańców gminy Poraj, a z sieci kanalizacyjnej prawie 47% mieszkańców. Sieć gazowa jest słabo rozbudowana, korzysta z niej jedynie ok. 38% mieszkańców. Dystrybucją gazu ziemnego na terenie gminy zajmuje się Górnośląska Spółka Gazownictwa w Zabrze. Odbiór i unieszkodliwianie ścieków zapewniają 3 oczyszczalnie. Poniżej zawarto dane na temat infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	117,5
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	4 354
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	49,9
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	5 044
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	3
sieć drogowa	
w tym długość dróg gminnych (w km)	81

Dane Urzędu Gminy Poraj.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2017-2019:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019.

inwestycje
1. Budowa Centrum Przesiadkowego w Poraju;
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w Jastrzębiu;
3. Modernizacja oświetlenia ulicznego;
4. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żarki Letnisko;
5. Modernizacja ujęcia wody pitnej w Masłońskim;
6. Budowa chodnika (ul. Szkolna) w Żarkach Letnisko
7. Budowa instalacji solarnych dla mieszkańców gminy.

Dane Urzędu Gminy Poraj.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Poraj położona jest w odległości 15 km na południe od Częstochowy oraz 10 km na wschód od trasy szybkiego ruchu Gdańsk – Łódź – Częstochowa – Katowice -Cieszyn. Dodatkowo przez teren gminy przebiega magistrała kolejowa Warszawa – Katowice. Przystanki kolejowe zlokalizowane są w miejscowościach: Poraj, Masłońskie i Żarki Letnisko. Do podmiotów świadczących usługi komunikacyjne należy m.in. STĘPIÉNTRANS Przymiłowice.

6. GOSPODARKA

Gmina Poraj jest gminą o charakterze turystyczno-rolniczym. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi ok. 40%, zaś lasy stanowią blisko 28% jej terenu. Lasy w gminie pełnią ważną funkcję ekologiczną i gospodarczą oraz podnoszą atrakcyjność turystyczną regionu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	5 712,9
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	2 264,2
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	1 582
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	550

Dane Urzędu Gminy Poraj.

W gminie Poraj w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 219 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 975 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 90 nowych podmiotów, a 58 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Poraj najczęściej deklarowanymi rodzajami

przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26.6%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (14.7%).

7. ZASOBY MIESZKANIOWE

W 2019 r. gmina Poraj posiadała w swoich zasobach 8 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 368,69 m², w których zamieszkiwało 17 osób. W analizowanym roku gmina nie dysponowała mieszkaniem socjalnym. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie to, wg danych Głównego Urzędu Statystycznego, 4 231 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadało zatem 388 mieszkań. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa śląskiego oraz całej Polski. Wszystkie mieszkania zostały przeznaczone na cele indywidualne.

Dane szczegółowe dotyczące mieszkań będących w zasobach gminy Poraj w latach 2017-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkań komunalnych	8	8	8
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	368,69	368,69	368,69
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	17	17	17

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Poraj tej formy wsparcia udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek, i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	4	2	–
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	5	3	–
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	1 346,91	576,16	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 14 placówek systemu oświaty: w tym 2 żłobki, 6 placówek wychowania przedszkolnego, oraz 6 szkół podstawowych. Łącznie we wszystkich placówkach uczyło się 771 uczniów oraz 377 przedszkolaków. W porównaniu z 2018 rokiem liczba uczniów spadła w szkołach w Poraju (-57 osób) i Żarkach Letnisku (-12 osób), natomiast nieznacznie wzrosła w szkołach w Jastrzębiu (+4 osoby), w Choroni (+ 4 osoby) i Kuźnicy Starej (+ 3 osoby). Liczba przedszkolaków we wszystkich placówkach spadła w porównaniu z rokiem poprzednim. Dane szczegółowe zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 11. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci objętych opieką	liczba opiekunów
żłobek lub klub dziecięcy	2	45	6
w tym prowadzone przez gminę	2	45	6

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	6	377	b.d.
w tym przedszkola	2	276	24
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	4	101	b.d.

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	6	771	136

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Tabela 14. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020

lp.	nazwa placówki	adres
1.	Żłobek Gminny w Poraju	
2.	Samorządowe Publiczne Przedszkole „Leśne Skrzaty” w Poraju	ul. Jasna 14, 42-360 Poraj
3.	Żłobek Gminny w Żarkach Letnisku	
4.	Samorządowe Przedszkole Publiczne w Żarkach Letnisku	ul. Cicha 12b, 42-311 Żarki Letnisko
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. kpt. Leonida Teligi w Poraju	ul. Górnicza 18, 42-360 Poraj

6.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Pokoju w Żarkach Letnisku	ul. Szkolna 20, 42-311 Żarki Letnisko
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wielkiego w Jastrzębiu	ul. Mickiewicza 1, Jastrzęb, 42-360 Poraj
8.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Choroni	ul. Szkolna 9, Choroń, 42-360 Poraj
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Dywizji J.H. Dąbrowskiego w Kuźnicy Starej	Kuźnica Stara 34, 42-360 Poraj
10.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Masłońskim	ul. Sportowa 11, 42-360 Poraj

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminny Ośrodek Kultury im. Janusza Gniatkowskiego w Poraju. W jego strukturach funkcjonuje Galeria Sztuki Współczesnej oraz Izba Pamięci Gminy Poraj. Głównym zadaniem GOK-u jest inicjowanie wszelkich form działalności statutowej mających na celu rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych społeczności lokalnej, szeroko pojęta edukacja kulturalna oraz wspomaganie działań promocyjnych gminy.

Sieć bibliotek składa się z Gminnej Biblioteki Publicznej w Poraju oraz filii w Jastrzębiu, Kuźnicy Starej i Żarkach Letnisku. Ich zadaniem jest gromadzenie, opracowanie i udostępnienie zbiorów bibliotecznych (35 659 woluminów) oraz upowszechnienie wiedzy na obszarze gminy. Placówki angażują się w liczne działania kulturalne, prowadzą akcje promujące czytelnictwo.

Każdego roku gmina Poraj organizuje szereg wydarzeń kulturalnych mających na celu promocję regionalnych wartości kulturowych. Wśród nich są m.in.: Dni Gminy Poraj, Festiwal Piosenek Janusza Gniatkowskiego, Folkloriada Jurajska, Chorońskie Prażuchy, Plenerowe Kino Letnie nad Zalewem, festyny szkolne, pikniki rodzinne, występy i koncerty lokalnych Kół Gospodyń Wiejskich, orkiestr dętych, kapel ludowych oraz młodzieżowych zespołów muzycznych.

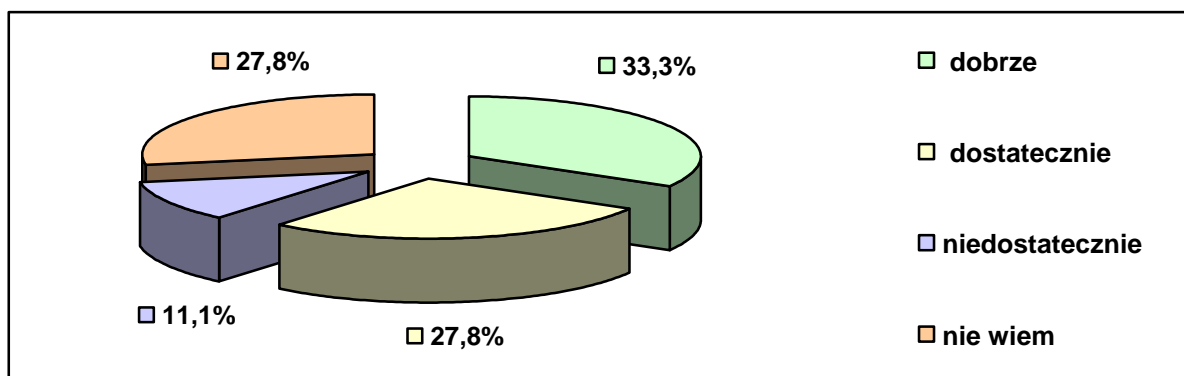
W sześciu miejscowościach gminy (Poraj, Żarki Letnisko, Jastrzęb, Choroń, Masłońskie i Kuźnica Stara) funkcjonują świetlice środowiskowe, które w 2019 r. objęły wsparciem 150 osób.

Na terenie gminy ukazuje się biuletyn informacyjny „Kurier Porajski”. Jest to miesięcznik, który opracowują pracownicy Urzędu Gminy we współpracy z jednostkami gminy, organizacjami, sołtysami etc., a dystrybuowany jest wśród mieszkańców bezpłatnie. W 2019 r. „Kurier Porajski” patronował wielu ważnym wydarzeniom społecznym i kulturalnym organizowanym w gminie.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Zdaniem 61,1% badanych oferta edukacyjna szkół w gminie jest dobra lub dostateczna. Zaledwie 11,1% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 27,8% pytanym. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

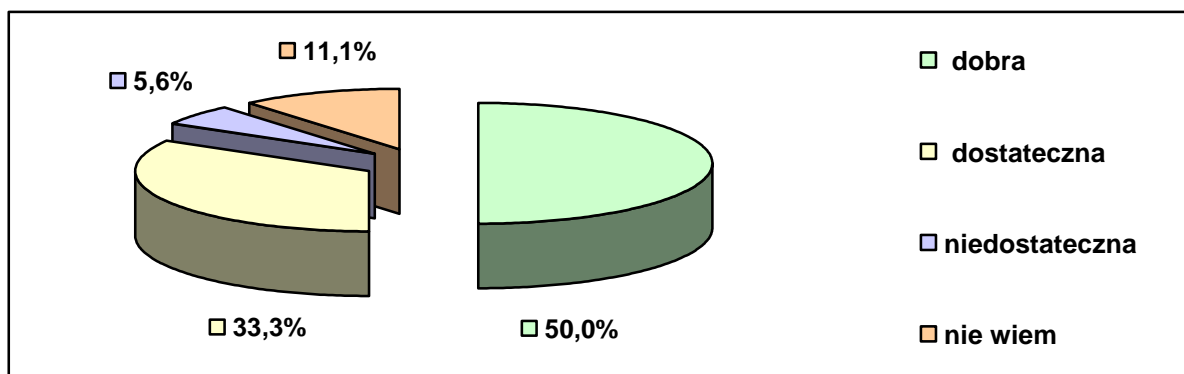
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta opieki przedszkolnej w gminie została oceniona przez 50% ankietowanych pozytywnie. 5% badanych nie podzielało tej opinii, a 45% respondentów nie przedstawiło zdania w tej sprawie.

39% badanych stwierdziło, że oferta opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. 5% badanych nie podzieliło tej opinii, a 56% respondentów nie potrafiło wypowiedzieć się w tej kwestii.

Pozytywnie oceniono ofertę kulturalną w gminie. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 50% ankietowanych oferta kulturalna jest dobra, z kolei 33,3% badanych przyznało, że jest dostateczna. Przeciwnego zdania było 5,6% respondentów. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 11,1% pytanym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Poraj w 2019 r. funkcjonowało 16 zakładów opieki zdrowotnej, prowadzonych było 59 praktyk lekarskich oraz działało 6 aptek. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	16
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	15
liczba prywatnych praktyk lekarskich	59
liczba aptek i punktów aptecznych	6

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładu opieki zdrowotnej działającego na jej terenie – Samodzielnego Publicznego ZOZ Gminnego Ośrodka Zdrowia w Poraju.

Tabela 16. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy Poraj w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
choroby tarczycy	15
niedokrwistość	16
cukrzyca	2
otyłość	17
padaczka	3
upośledzenie umysłowe	5
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	28
alergia – dychawica oskrzelowa	48
alergie pokarmowe	9
alergie skórne	20
zniekształcenie kręgosłupa	50
choroby układu moczowego	4
wady rozwojowe – inne	4
zaburzenia rozwoju	29

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano zniekształcenie kręgosłupa, alergię – dychawicę oskrzelową, zaburzenia rozwoju oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka. U osób dorosłych najczęściej diagnozowano w 2019 r. choroby układu krążenia, choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej oraz cukrzycę. Nieco rzadziej były to przewlekłe choroby układu trawiennego i choroby tarczycy.

Tabela 17. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Poraj w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	51
choroby tarczycy	162
cukrzyca	311
niedokrwistość	45
choroby obwodowego układu nerwowego	67
choroby układu krążenia	1 139
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	97
przewlekłe choroby układu trawiennego	200
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	387

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy Poraj w 2019 r.

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	199
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	35
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	309
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	0

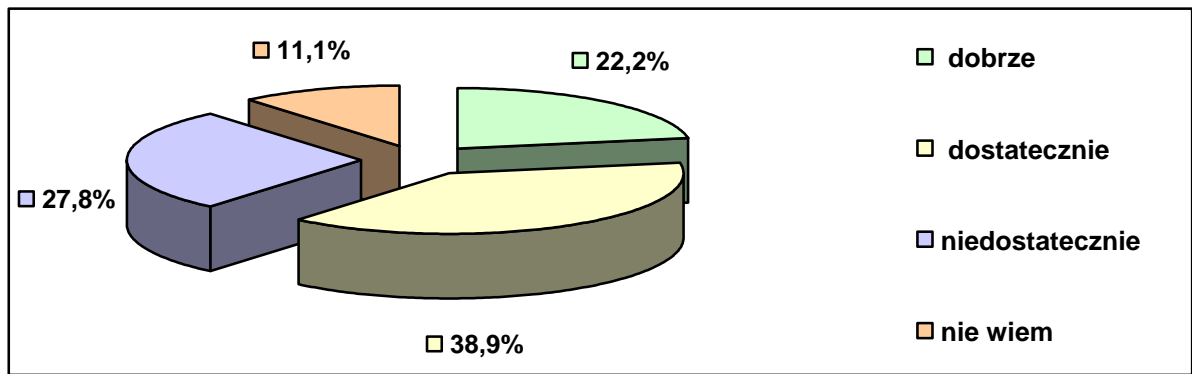
Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W 2019 r. w gminie Poraj poradami profilaktycznymi zostało objętych 199 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 35 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 309 dzieci

i młodzieży, jednak żadnej osoby nie zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość mieszkańców pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według prawie 61,1% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 27,8% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 11,1% badanych.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Poraj składają się obiekty: Zalew Porajski, kompleks sportowo-kulturalno-rekreacyjny „Strefa Wrażeń”, w skład którego wchodzi boisko piłkarskie, boisko wielofunkcyjne m.in. do gry w siatkówkę i koszykówkę, boisko do siatkówki plażowej, bieżnia lekkoatletyczna, kort tenisowy, skate park, siłownia zewnętrzna, scena wraz z widownią, skałka wspinaczkowa oraz sezonowe lodowisko.

Co roku organizowanych jest szereg imprez sportowych o charakterze ogólnopolskim, regionalnym i gminnym, jak mecze ligowe LKS Polonii Poraj, Memoriał im. Stanisława Grzybowskiego, regaty organizowane przez kluby żeglarskie skupione wokół Stowarzyszenia Marina Poraj, Porajskie Wodowanie, Ogólnopolski Turniej Karate, Międzynarodowy Wyścig w Kolarstwie Przelajowym, a także liczne zawody sportowe w szkołach i przedszkolach. Gmina Poraj posiada

tytuł Lidera Sportu oraz Certyfikat Polskiego Klubu Infrastruktury Sportowej „Sportowa Gmina”.

Położenie gminy Poraj na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej stanowi odpowiedni potencjał do rozwoju sektora turystycznego.

Baza noclegowa gminy jest bardzo różnorodna, a oferta szeroka – od dużych, nowoczesnych kompleksów wypoczynkowych (Centrum Konferencyjno Szkoleniowe „Poraj”, Hotel i Restauracja „Jaś i Małgosia”), po pensjonaty i małe, rodzinne, kameralne kwatery agroturystyczne. Można znaleźć tu ofertę zarówno dla turystów aktywnych, jak i z zakresu turystyki rodzinnej oraz ekologicznej. Przy kwaterach noclegowych prowadzone są wypożyczalnie sprzętu wodnego i turystycznego. Dane na temat obiektów noclegowych w gminie oraz ich wykaz zawierają poniższe tabele.

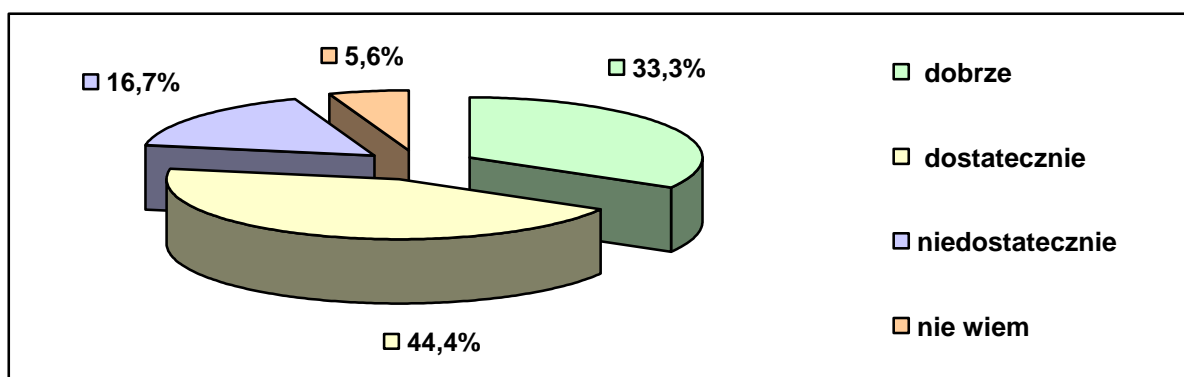
Tabela 19. Baza noclegowa w 2019 r.

liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych	10
liczba miejsc noclegowych w ww. obiektach zbiorowego zakwaterowania	317
liczba ośrodków wczasowych	1
liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych	159
liczba gospodarstw agroturystycznych	6
liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	60

Dane Urzędu Gminy Poraj.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy doceniają podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty

w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem 33,3% ankietowanych uznało ją za dobrą, a 44,4% respondentów przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie 16,7% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 5,6% badanych.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Koziegłowach, w latach 2017-2019 r. na terenie gminy Poraj stwierdzono ogółem 58 przestępstw w 2017 r., 36 przestępstw w 2018 r. i 28 przestępstw w 2019 r., w tym przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie to odpowiednio: 21, 7 i 3. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2017-2019

przestępstwa w rozbiciu na poszczególne kategorie	liczba przestępstw 2017	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019
stwierdzono ogółem przestępstw	58	36	28
w tym popełnionych przez nieletnich	21	7	3
przeciwko życiu i zdrowiu	2	4	1
przeciwko wolności	19	0	0
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	16	10	12
przeciwko mieniu	16	15	12
przeciwko rodzinie i opiece	4	6	2
przeciwko wiarygodności dokumentów	0	0	0
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	1	0	0
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	16	1	1

Dane Komisariatu Policji w Koziegłowach.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2019 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (12 przypadki, o 3 mniej w porównaniu z 2018 r.), przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (12 przypadków, o 2 więcej w porównaniu z 2018 r.) i przeciwko rodzinie i opiece (2 przypadki, o 4 mniej w porównaniu z 2018 r.).

Według informacji Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodziny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Myszkowie w 2019 roku wobec mieszkańców gminy prowadzono 4 sprawy, w których orzeczono

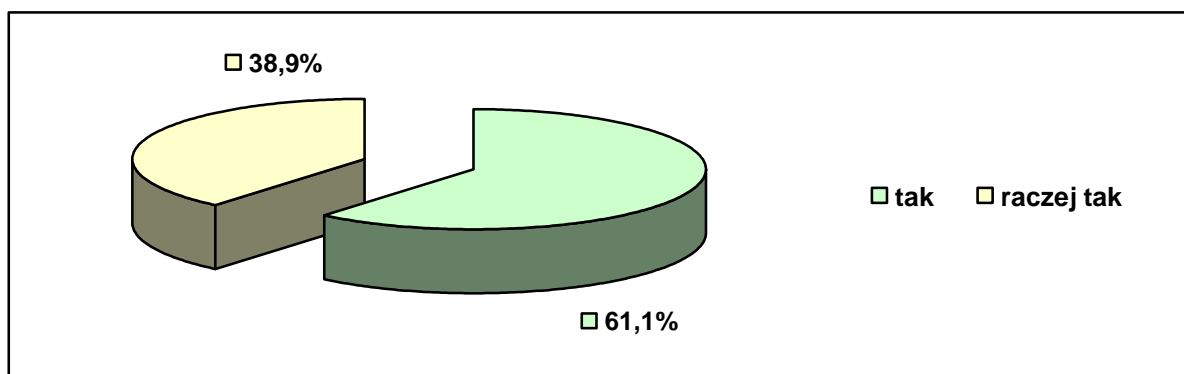
nadzór kuratora: 2 nadzory, w których ograniczona została władza rodzicielska oraz 2 nadzory dotyczące prezentowania przejawów demoralizacji.

Z informacji nadesłanej przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego w Myszkowie wynika, iż na koniec 2019 roku wobec mieszkańców gminy prowadzono 69 spraw dotyczących 64 osób z gminy Poraj.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Koziegłowach przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W 2017 r. policjanci wszczęli 23 takie procedury, w 2018 r. – 19, a w 2019 r. – 26.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że wszyscy uczestnicy badania w miejscu zamieszkania czują się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

12. POMOC SPOŁECZNA

Z końcem 2019 r. kadre Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 13 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	2	-

pracownicy socjalni	4	-
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	-
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	-	-
pozostali pracownicy	5	-

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Tabela 22. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	3	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	1	1	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	2	–
		w trakcie realizacji	1	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	2
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		3		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2019 r. w gminie Poraj wskaźnik ten nie był spełniony.

Z końcem 2019 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik i 3 pracowników socjalnych, zaś wykształceniem średnim kierunkowym legitymował się kierownik i 1 pracownik socjalny. Dodatkowo 2 kierowników GOPS-u posiadało

ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ponadto 2 pracowników posiadało specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Poraj na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
ogółem	10 184 095,60	10 413 774,35	12 828 901,93
w tym na świadczenia pomocy społecznej	993 273,09	1 138 234,17	1 253 995,51
w tym na świadczenia rodzinne	9 190 822,51	9 275 520,18	11 574 906,42
na zadania własne gminy	1 080 901,39	1 224 282,99	1 460 581,40
na zadania zlecone gminie	9 103 194,21	9 189 491,36	11 368 320,53

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie rosła.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	320	287	259
liczba rodzin	265	234	207
liczba osób w rodzinach	639	506	422
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	5,86%	4,64%	3,88%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Zarówno liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie, jak i udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy

systematycznie malał. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w 2019 r.

Tabela 25. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-17 lat	100
18-25 lat	65
26-35 lat	48
36-45 lat	125
46-55 lat	49
56-65 lat	30
66 lat i więcej	5
razem	422

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2019 r. wykazała, że największe grupy stanowiły osoby w wieku 36-45 lat oraz dzieci i młodzież do lat 17. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w roku 2019 pod względem liczby rodzin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w roku 2019

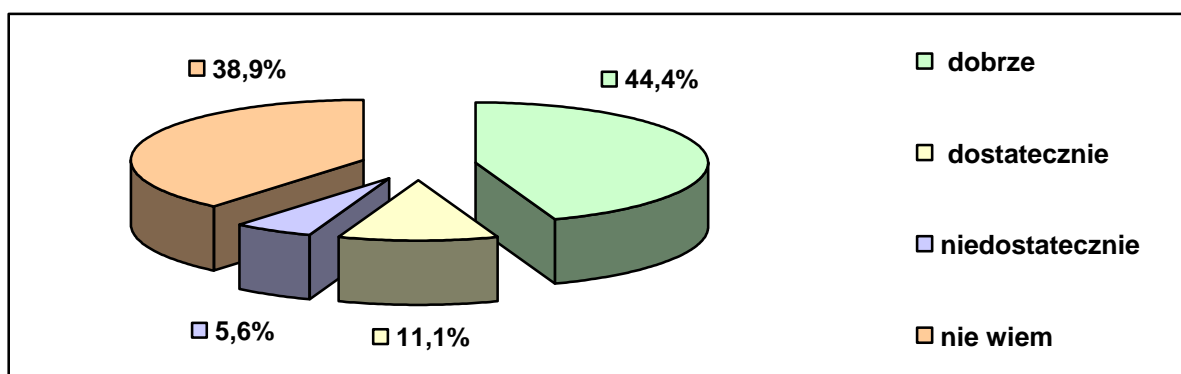
powód przyznania pomocy	liczba rodzin
ubóstwo	74
sieroctwo	0
bezdomność	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	56
w tym rodziny wielodzietne	12
bezrobocie	27
niepełnosprawność	59
długotrwała lub ciężka choroba	53
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	56

w tym rodziny niepełne	7
w tym rodziny wielodzietne	3
przemoc w rodzinie	
alkoholizm	6
narkomania	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Ponad 55% badanych pozytywnie oceniło te działania. Zdaniem 11,1% ankietowanych są one dostateczne, z kolei 44,4% uczestników badania przyznało, że są dobre. Tylko 5,6% pytanym stwierdziło, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (38,9%) respondentów miał problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie. Rozkład odpowiedzi prezentuje wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. W latach 2017-2019 najczęściej świadczoną formą pomocy była pomoc pieniężna, a liczba osób, rodzin i liczba osób w rodzinach objętych tą formą pomocy zmniejszała się w trakcie rozpatrywanego okresu. Często świadczonymi formami pomocy były: pomoc rzeczowa, głównie w postaci posiłku oraz praca socjalna.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przewyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie

wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2017 r. zawarto 45 kontraktów, w 2018 r. – 51 takich kontraktów, natomiast w 2019 r. zawarto 40 kontraktów socjalnych.

Wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2019 r. 14 rodzin, w których wychowywało się 32 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 27. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	17	14	14
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	42	32	32
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	24	24	24
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	46 999,99	44 665,07	56 789,73

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	7	7	7
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	7	7	7

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Poraj zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 29. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba wydanych kart	82	21	180
liczba rodzin objętych wsparciem	51	6	91

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS w Poraju przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2017-2019 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, rosła, natomiast liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, ulegała wahaniom. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	2 842 507,26	2 949 496,90	3 116 658,03
liczba osób, którym przyznano świadczenie	1 191	1 203	1 133

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
zasiłek rodzinny	6 198	6 194	5 696
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	28	37	44

dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	277	337	255
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	330	324	374
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	392	392	439
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	568	713	818
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	741	692	706
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	717	691	626
zasiłek pielęgnacyjny	5 003	5 255	5 215
świadczenie pielęgnacyjne	454	465	526
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	67	51	48
świadczenie rodzicielskie	220	233	209
dodatek dla opiekuna	149	138	112
razem	15 144	15 522	15 068

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

W latach 2017-2019 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2017-2019 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu samotnego wychowania dziecka oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju realizował Program Rodzina 500+. W 2019 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **7 158 839,10 zł**. W 2019 r. ustalone prawo do świadczenia miały 1 133 rodziny, a świadczeniem objęto w sumie 1 641 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie **„Za życiem”**. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym roku w gminie Poraj przyznano 1 takie świadczenie.

W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju wypłacał świadczenie **„Dobry start”**. Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło do 838 rodzin i objęło łącznie 1 126 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 337 800,00 zł.

W ramach programu **„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** z pomocy skorzystało 135 dzieci w 2017 r. oraz 116 dzieci w 2018 r., natomiast w ramach programu **„Posiłek w szkole i w domu”**, który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało 100 dzieci i 49 osób dorosłych w 2019 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela.

Tabela 32. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	92	92	82
liczba przyznanych świadczeń	966	938	794
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	417 184,75	404 820	344 390

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat osób objętych przez nie wsparciem w 2020 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji	kategoria klienta
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Partyzantów 21, 41-300 Myszków	dzieci i młodzież
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Partyzantów 21, 42-300 Myszków	- osoby niepełnosprawne - dzieci pozbawione opieki
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Partyzantów 21, 42-300 Myszków	- osoby niepełnosprawne, - dzieci niepełnosprawne
4.	Powiatowy Urząd Pracy w Myszkowie	ul. Partyzantów 21, 42-300 Myszków	osoby bezrobotne
5.	Sąd Rejonowy w Myszkowie Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Kwiatkowskiego 2, 42-300 Myszków	mieszkańcy gminy
6.	Komenda Powiatowa Policji w Myszkowie	ul. Kościuszki 105, 42-300 Myszków	mieszkańcy gminy
7.	Rodzinny Dom Dziecka w Myszkowie	ul. 11 Listopada 1, 42-300 Myszków	dzieci pozbawione opieki

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

13. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE

W 2019 r. na terenie gminy Poraj funkcjonowało ponad 70 organizacji pozarządowych. Ich działalność ukierunkowana była na poprawę jakości życia oraz zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy. Priorytetem była pomoc rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej poprzez udzielanie pomocy żywnościowej osobom ubogim, bezdomnym i rodzinom wielodzietnym oraz organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i rodzin niewydolnych wychowawczo.

Organizacje pozarządowe zajmowały się upowszechnianiem kultury fizycznej, realizowały programy sportowe dla dzieci i młodzieży, organizowały imprezy kulturalne i edukacyjne (festyny, wystawy, koncerty). W zakres zainteresowań i działalności sektora pozarządowego wchodziła także ochrona i promocja zdrowia, w tym przedsięwzięcia w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz edukacja ekologiczna mieszkańców gminy Poraj.

W 2019 r. w gminie Poraj funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 34. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Poraju	ul Kościelna 7, 42-360 Poraj
2.	Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Żarkach Letnisko	ul. Grunwaldzka 14, 42-311 Żarki Letnisko
3.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Choroni	ul. Częstochowska 3, 42-360 Choroń
4.	Parafia pw. NMP Matki Miłosierdzia w Jastrzębiu	ul. 19 Stycznia 89, 42-360 Jastrzęb

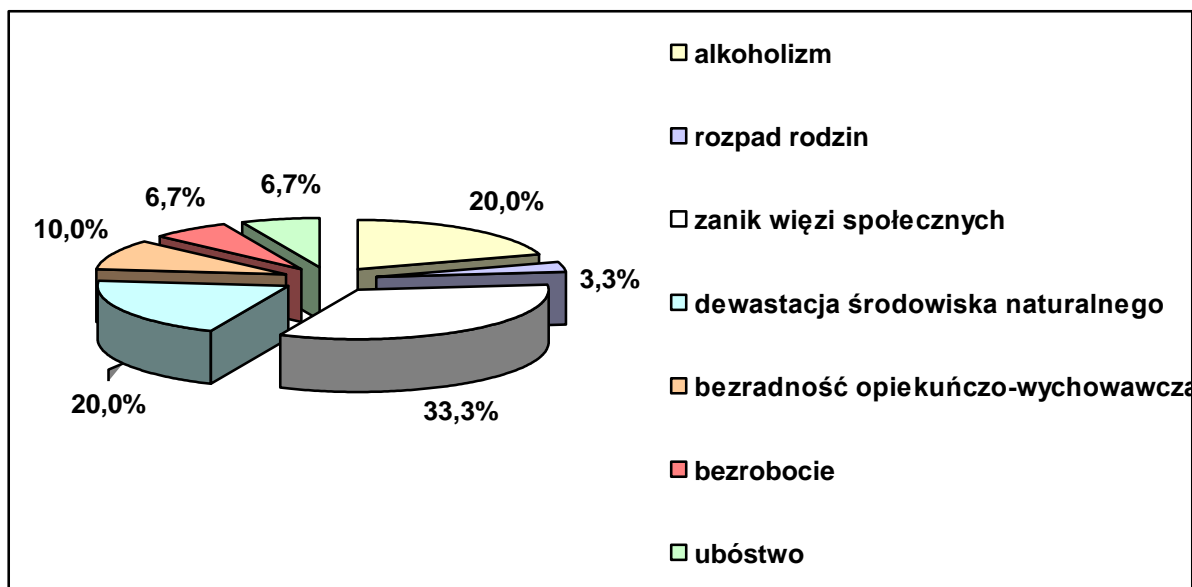
Dane Urzędu Gminy Poraj.

Parafie w Poraju, Choroni i Jastrzębiu należą do dekanatu Poraj, a parafia w Żarkach Letnisku do dekanatu żareckiego w archidiecezji częstochowskiej.

14. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW I DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowanego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali zanik więzi społecznych, alkoholizm i dewastację środowiska. W dalszej kolejności wymieniali bezradność opiekuńczo-wychowawczą, ubóstwo, bezrobocie i rozpad rodzin. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

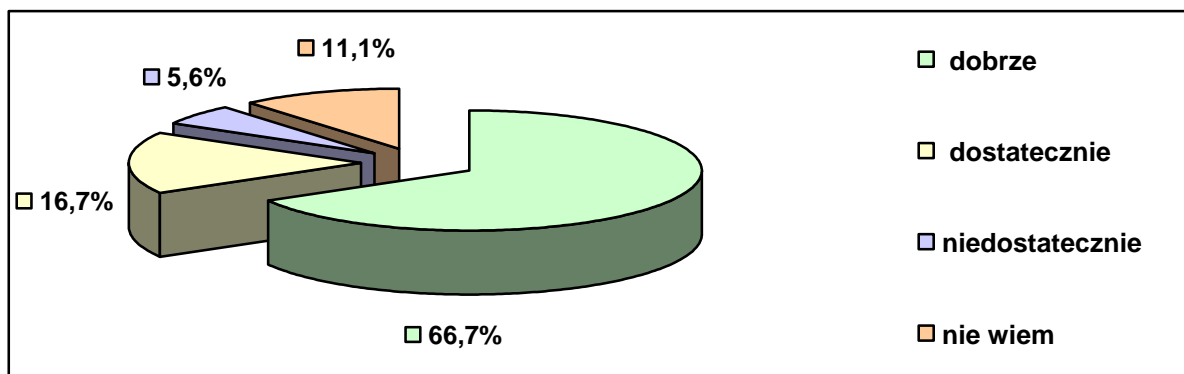

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (pikników rodzinnych, festynów, koncertów) oraz wydarzeń kulturalnych i sportowych, a także warsztatów tematycznych, wykładów i prelekcji. Zwrócono również uwagę na podejmowanie inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, szczególnie osób niepełnosprawnych.

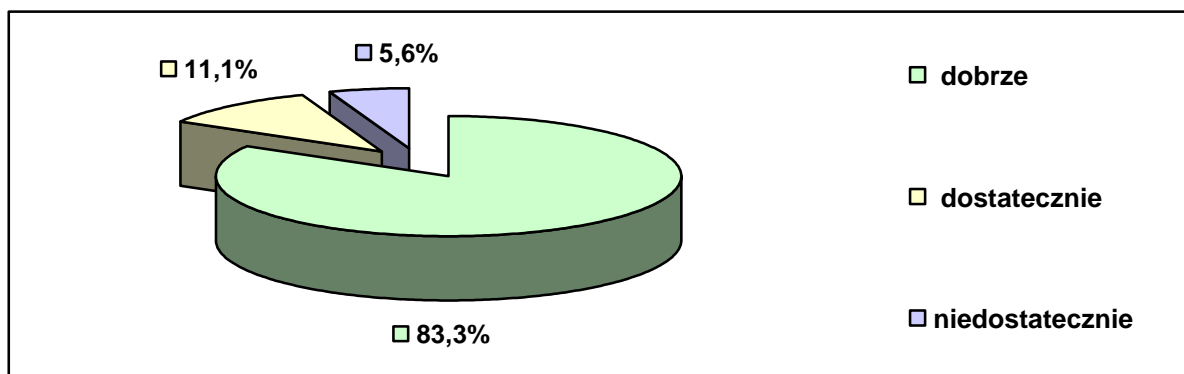
Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej organizowanie akcji charytatywnych, realizowanie inicjatyw i projektów obywatelskich oraz rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie ilości miejsc w prowadzonych warsztatach integracyjnych, a także zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych oraz poprawę jakości stanu środowiska.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Mieszkańcy gminy bardzo pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 66,7% respondentów jest ona dobra, a z kolei 16,7% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie 5,6% badanych uznało ją za niedostateczną. Ponad 11% pytanych nie było w stanie jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Poraj jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy prawie wszyscy respondenci (94,4%) wyrazili opinię pozytywną. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

15. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Poraj w latach 2017-2019 ulegała poprawie, bowiem z roku na rok malała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2017-2019 stanowiły większość ogółu osób pozostających bez pracy, ulegała zmniejszeniu. Również udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu się zmniejszał. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 35. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 675	6 625	6 549
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	258	194	186
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	137	108	103
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	3,86%	2,93%	2,84%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie myszkowskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 36. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

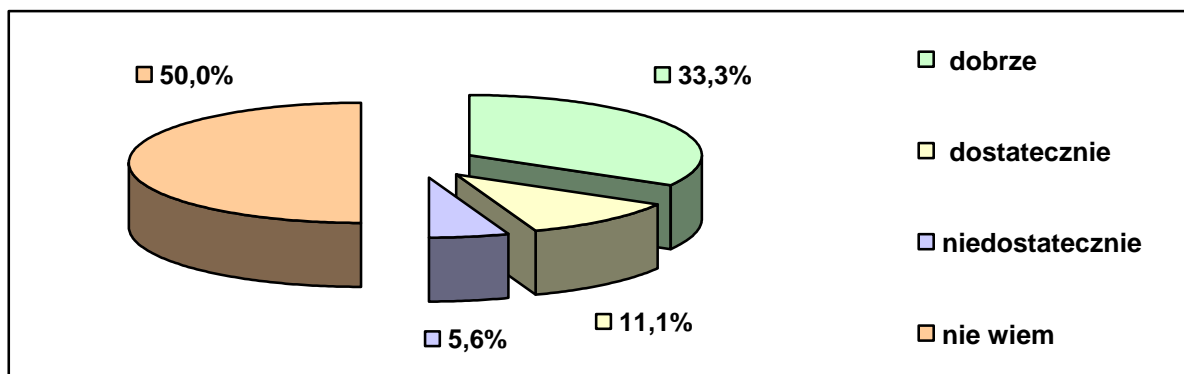
zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie myszkowskim	7,6%	6,1%	7,0%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	5,1%	4,3%	4,9%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	6,2%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2017-2019 powiat myszkowski charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego i kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia ulegał wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 r. w gminie Poraj na 1000 mieszkańców pracowało 369 osób. 33,1% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 66,9% mężczyźni. 22,7% aktywnych zawodowo mieszkańców pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 40,2% w przemyśle i budownictwie, a 13,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia) oraz 0,9% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 33% badanych uznało działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dobre, z kolei 11,1% ankietowanych stwierdziło, że są one dostateczne. Jednocześnie 5,6% pytanych oceniło je jako niedostateczne, a aż połowa respondentów nie potrafiła tych działań ocenić.

16. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający.

W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju udzielił wsparcia z powodu bezdomności 5 rodzinom.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższe tabele prezentują dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Poraj oraz nakładów na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Tabela 37. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017	2018	2019
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	214 500,00	236 750,00	248 147,02

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	213 224,50	219 645,14	203 707,02
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	10 000,00	10 000,00	10 000,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	223 224,50	229 645,14	213 707,02

Dane Urzędu Gminy Poraj.

W latach 2017-2019 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Poraj z roku na rok wzrastała, z kolei wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy ulegała wahaniom.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Poraju przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 39. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	6	6	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Poraju.

Tabela 40. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	9	15	15
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	6	7

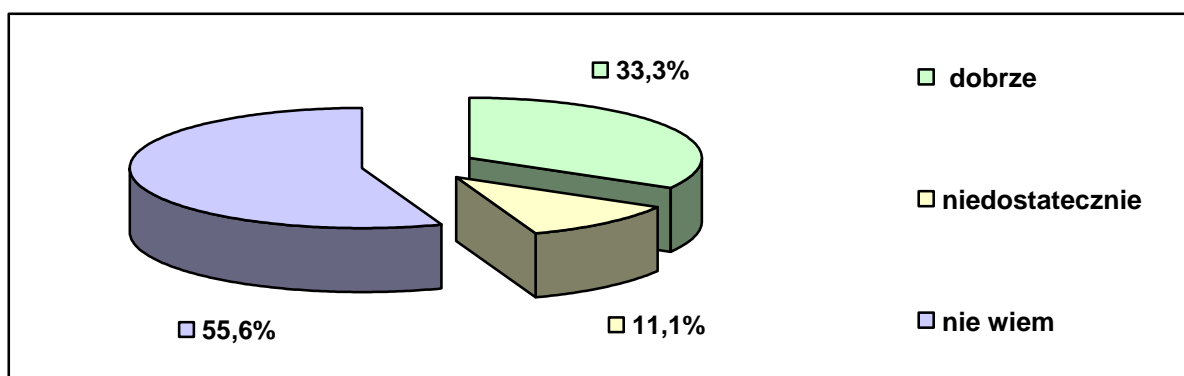
Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Poraju.

W latach 2017-2019 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, wzrosła i wyniosła odpowiednio: 9, 15 i ponownie 15 osób. W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 6, 6 i 7 osób.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, ani nie składała do prokuratury zawiadomień o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

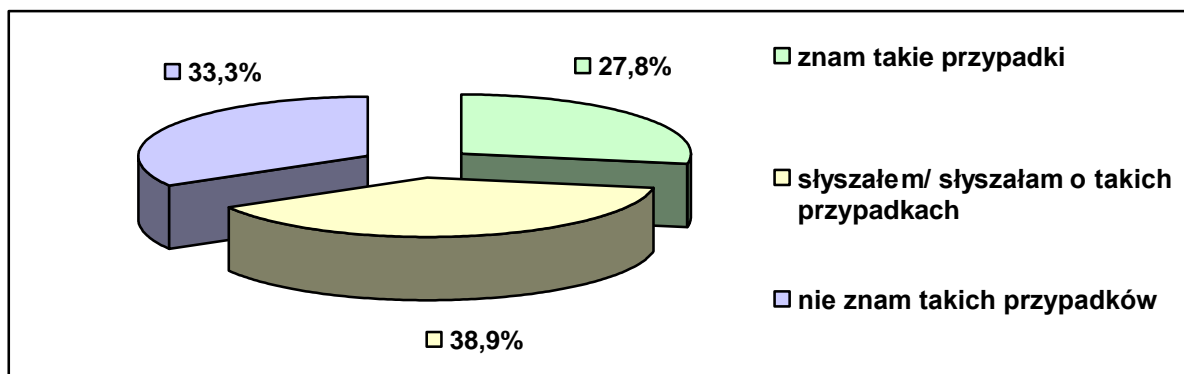
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według 33,3% badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre. Tylko 11,1% ankietowanych uznało je za niedostateczne. Wysoki odsetek (55,6%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie.

W pewnej sprzeczności z tymi danymi pozostają wyniki badania ankietowego, gdzie alkoholizm był drugim wskazanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów. Oznacza to, iż jest dotkliwie odczuwany przez mieszkańców i może stanowić realne zagrożenie porządku społecznego i prawidłowego funkcjonowania rodzin.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

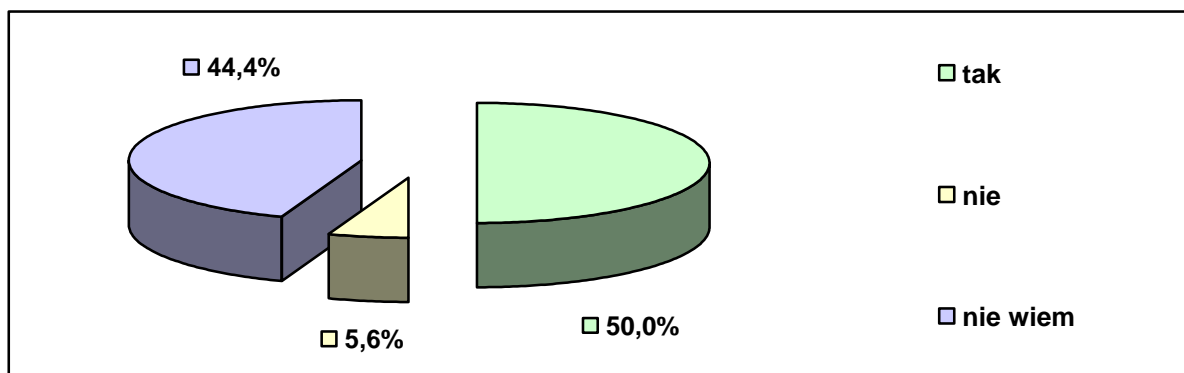

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 27,8% respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie, a kolejne 38,9% badanych o takich przypadkach słyszało. Ponad 33% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, połowa badanych odpowiedziała twierdząco. Według 5,6% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (44,4%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 13. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r.

w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli GOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a działania te koordynuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W latach 2017-2019 do Zespołu Interdyscyplinarnego złożono odpowiednio: 23, 19 i 26 „Niebieskich Kart”

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii, programów, wykładów, spotkań ze specjalistami, szkoleń, warsztatów, spektakli i pogadanek oraz konkursów, akcji społecznych i charytatywnych, imprez sportowych, artystycznych i okolicznościowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych finansuje i nadzoruje prace świetlic środowiskowych w gminie, które organizują czas wolny dla dzieci, zapewniają opiekę oraz kształtują nawyki wartościowego i aktywnego spędzania czasu. GKRPA organizuje również wydarzenia specjalne jak Mikołajki czy Dzień Dziecka.

18. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć

i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W latach 2017-2019 w gminie Poraj struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale nieco więcej niż połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba ludności gminy ogółem	10 909	10 914	10 883
liczba kobiet	5 695	5 708	5 706
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	52,20%	52,29%	52,43%

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2017-2019 kobiety stanowiły nieznaczną większość ogółu osób bezrobotnych w gminie.

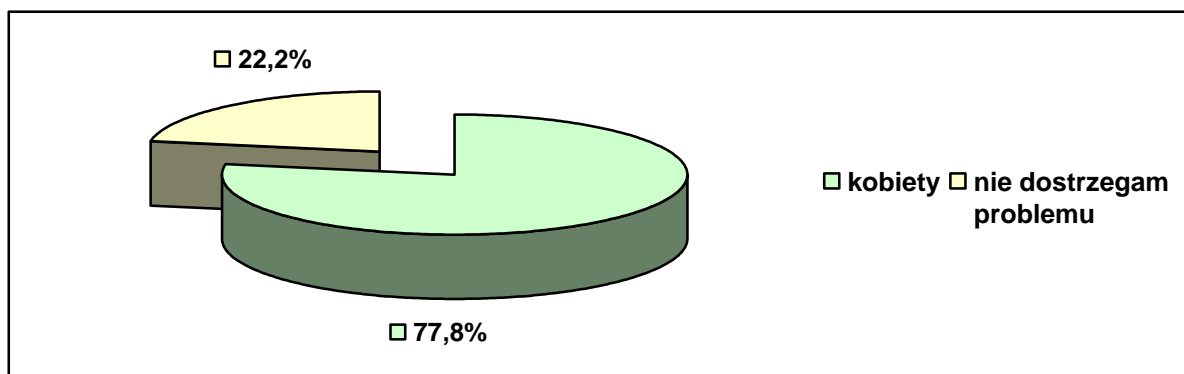
Tabela 42. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba bezrobotnych ogółem	258	194	186
liczba bezrobotnych kobiet	137	108	103
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	53,1%	55,7%	55,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Poraj przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 18 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

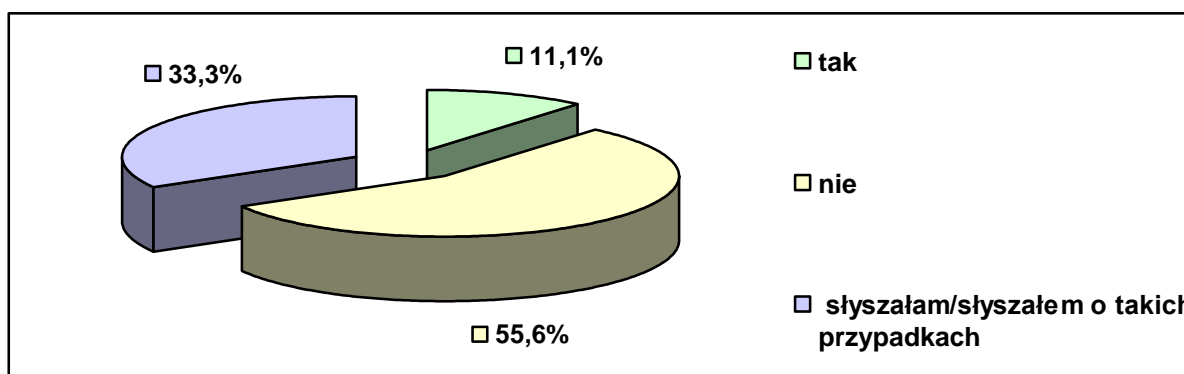
Respondentów zapytano, kto – ich zdaniem – jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 14. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

Dane z badania ankiety.

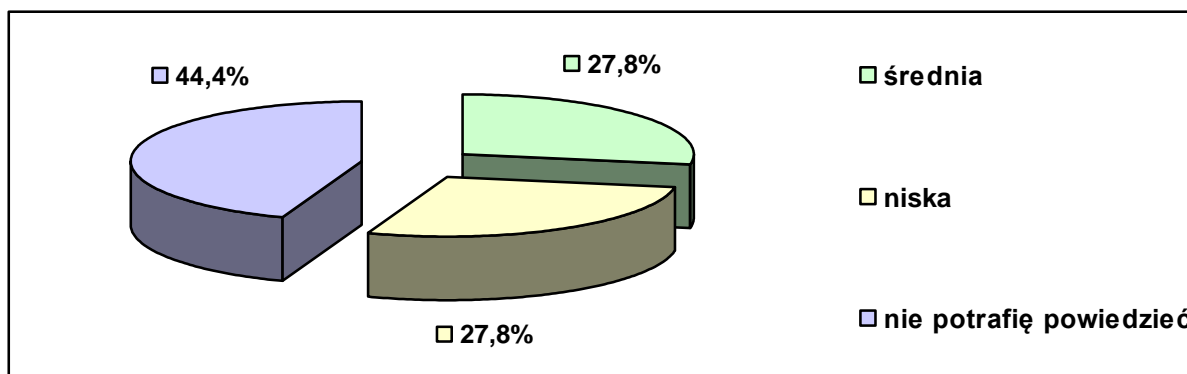
Ponad 77% ankietyowanych uważa, że bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety, a 22,2% pytanych nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu.

Badanie ankietyowe pozwoliło również poznać opinie biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Ponad 55% spośród pytanych mieszkańców odpowiedziało, że nie spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 33,3% badanych przyznało, że słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, a 11,1% respondentów stwierdziło, iż takie przypadki zna. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 15. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankiety

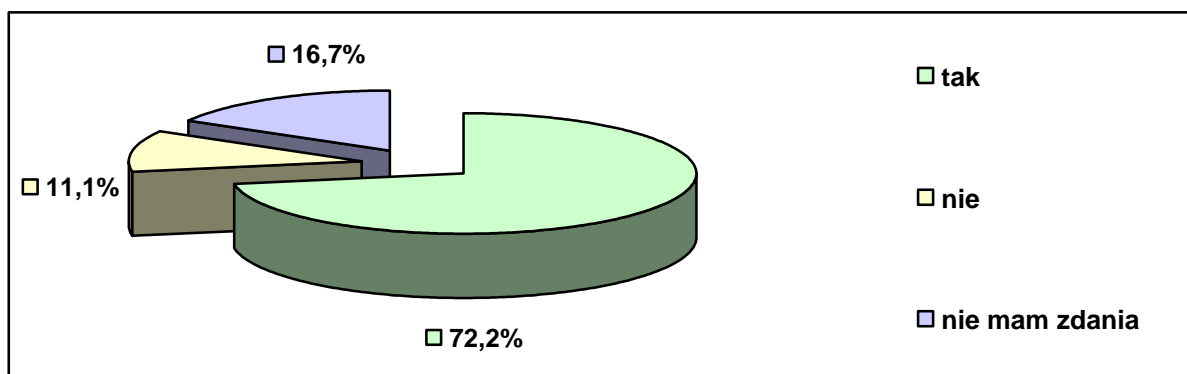
Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres prezentuje rozkład odpowiedzi.

Wykres 16. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego

Według 27,8% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, i tyle samo respondentów przyznało, że jest średnia. Ponad 44% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 17. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Ponad 72% badanych potwierdziło potrzebę prowadzenia takich działań. Jednocześnie 11,1% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne, a 16,7% respondentów nie potrafiło rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy (31,8%) i płace

(22,7%) oraz awans zawodowy, życie rodzinne i działalność społeczną, a także edukację i ochronę zdrowia (po 9,1%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę zwiększenia liczby miejsc w żłóbkach oraz wyrównania szans na rynku pracy, szczególnie w zakresie płac i awansów.

Z udzielonych wypowiedzi ankietowanych wynika, że znaczna ich część dostrzega problemy nierówności szans oraz dyskryminacji płciowej i identyfikuje je nie tylko w obszarze zatrudnienia, a wysoki odsetek respondentów potrafił ocenić także skalę tego problemu. Jednocześnie daje się zauważyć znaczny odsetek badanych, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Zmiana tego stanu rzeczy z pewnością wymaga wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

19. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. kpt. Leonida Teligi w Poraju (liczba uczniów: 361, liczba nauczycieli: 48),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Pokoju w Żarkach Letnisko (liczba uczniów: 244, liczba nauczycieli: 30),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Dywizji J.H. Dąbrowskiego w Kuźnicy Starej (liczba uczniów: 40, liczba nauczycieli: 12),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Choroni (liczba uczniów: 118, liczba nauczycieli: 21).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie placówki zatrudniają logopedę, 3 placówki zapewniają opiekę pielęgniarską i pedagoga, a z porad doradcy

zawodowego mogą skorzystać uczniowie 2 szkół. Żadna placówka nie zatrudnia psychologa. Uczniowie wszystkich szkół mają dostęp do boiska sportowego, Internetu oraz do sali gimnastycznej. W żadnej placówce nie utworzono oddziałów integracyjnych. Dożywianie uczniów prowadzą 3 placówki z terenu gminy; bezpłatne posiłki spożywało w sumie 142 dzieci. Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a 2 z nich organizują nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, rewalidacyjne, a także terapię pedagogiczną.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Wszystkie szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe, plastyczne, artystyczne, muzyczno-taneczne, techniczne, szachowe, sportowe, a także savoir-vivre.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 43. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	3	3
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	–	–	4

kradzieże na terenie szkoły	1	1	3
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	1	3
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	3	2
autoagresja	–	–	4
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	–	–	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 44. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3
zaniedbanie	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–
przemoc w rodzinie	–
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów stwierdzono po 3 przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz palenia papierosów, a także po 1 przypadku dyskryminacji w grupie rówieśniczej i kradzieży na terenie szkoły. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 3 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego i 1 przypadek zaniedbań.

Przedstawiciele czterech badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

Współpraca placówek oświatowych z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli szkół zadowolająca. Do podmiotów, z którymi szkoła najczęściej współpracuje, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy

Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Straż Pożarną, Policja.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na wsparcie finansowe i rzeczowe, a także udostępnianie sprzętu komputerowego do pracy zdalnej.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Umożliwiany jest kontakt i konsultacje ze specjalistami – pedagogami, psychologami i terapeutami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów i psychologów szkolnych oraz wychowawcy.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zatrudnienia psychologa na pełny etat lub zwiększenia liczby godzin jego pracy. Poprawa efektywności procesu edukacji i wychowania wymaga też zintensyfikowania kontaktów z rodzicami oraz ścisłej współpracy z instytucjami wspierającymi pracę szkoły.

20. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Poraj wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła, wzrastał także udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 45. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkańców gminy ogółem	10 909	10 914	10 883
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 520	2 589	2 662
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	23,1%	23,7%	24,5%

Dane Urzędu Gminy Poraj.

Rosnąca liczba osób starszych przy zmniejszającej się z roku na rok liczbie osób w wieku produkcyjnym pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju w 2019 r. udzielił pomocy 5 osobom w wieku powyżej 66 lat, co przełożyło się na 1,2% ogółu odbiorców pomocy społecznej w gminie.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 46. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	6	16	20

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej oraz problemy komunikacyjne, a także bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zwrócono także uwagę na brak oferty spędzania czasu wolnego oraz marginalizację i wykluczenie społeczne.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej

do tej grupy. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z przeprowadzonego w 2011 r. spisu powszechnego dotyczące osób niepełnosprawnych nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poraju wynika, że w latach 2018-2019 z tytułu niepełnosprawności udzielono wsparcia odpowiednio 61 i 59 rodzinom.

Należy dodać, że w 2019 r. GOPS przyznał 718 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myszkowie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Poraj.

Tabela 47. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	26	18	27
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	167	177	201
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	66	77	97

w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	86	86	98
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	15	14	6

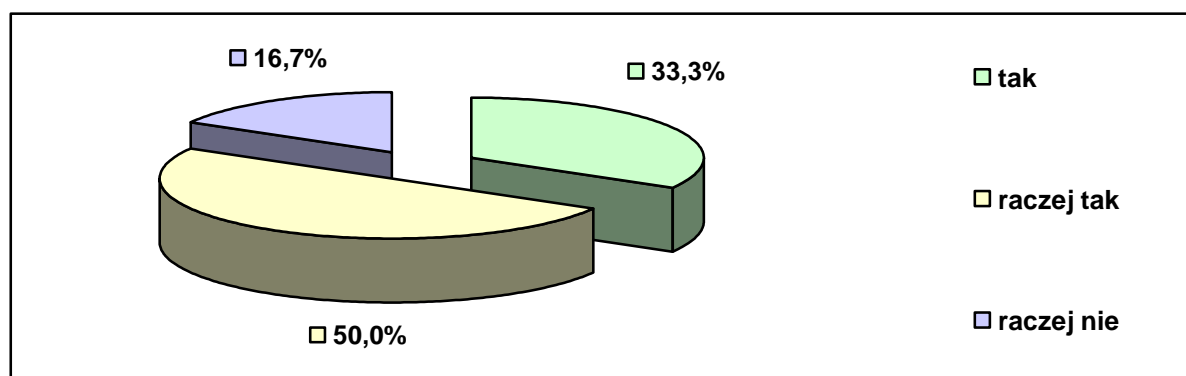
Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myszkowie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Poraj mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myszkowie, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej bariery architektoniczne, brak ofert pracy, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz brak odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne, dyskryminację oraz problemy finansowe.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość (83,3%) mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 16,7% badanych nie podziela tej opinii.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dzieci i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia (materialnego, pomocowego, opiekuńczego oraz doradczego) • dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego

<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • profesjonalna i kompetentna kadra • realizacja projektów z zakresu aktywnej integracji przez GOPS 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • zwiększające się zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet • efektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych • zainteresowanie osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • stale rosnąca liczba ofert pracy dla bezrobotnych • zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • dostępność środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie • wzrastające zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności • zwiększająca się liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób i rodzin ubogich z gminy • zwiększająca się liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • brak perspektyw zawodowych dla ludzi młodych (emigracja zarobkowa na skalę masową, niekorzystne tendencje w rodzinach spowodowane długookresowymi wyjazdami)

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet, podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy, a także organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem oraz diagnozowanie problemu bezdomności w gminie.

Szczegółnej uwagi, przy realizacji działań strategii, wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: zwiększającą się liczbę osób i rodzin ubogich z gminy oraz zwiększającą się liczbę osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • funkcjonowanie i rozwijanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • postawy roszczeniowe części rodzin korzystających ze wsparcia OPS • ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz pogłębiające się zróżnicowanie socjalne grup społecznych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa

<p>funkcjonowanie rodzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby rodzin dysfunkcyjnych • niewzrastająca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki przedszkolnej • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie 	<p>specjalistycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej • niezaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracanie rodzinnych wartości
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na wskazane mocne strony, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej, niezaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy, jak również niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie oraz niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • brak odpowiednio przygotowanej kadry do pracy z osobami uzależnionymi • brak ośrodków leczenia uzależnień na terenie gminy, niewystarczająco rozbudowany punkt konsultacyjny
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach • niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • bariery finansowe i lokalowe utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów oraz programów

profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, jak również prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo znaczącej przewagi mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane słabe strony i zagrożenia – m.in. brak odpowiednio przygotowanej kadry do pracy z osobami uzależnionymi, zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi oraz bariery finansowe i lokalowe utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie kadrami pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • funkcjonowanie na terenie gminy takich form wsparcia, jak kluby seniora czy domy dziennego pobytu • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej i edukacyjnej • uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • niska samodzielność i brak inicjatywy wśród części seniorów •
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostęp osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu • wystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności zawodowej osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych

- występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, dysponowanie wystarczającą kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, funkcjonowanie na terenie gminy takich form wsparcia, jak kluby seniora czy domy dziennego pobytu, zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej i edukacyjnej oraz uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych. Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców, wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin czy zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy

<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie • zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych, prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością oraz uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych. Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich m.in.: wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie, zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, jak również wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • niedofinansowany system pomocy społecznej • brak działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu kadry GOPS-u
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wpływ środków zewnętrznych pozwalających m.in. na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • malejące dotacje państwa z zakresu pomocy społecznej, w tym na wynagrodzenia kadry

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu oraz popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych. Należy także podkreślić dostosowaną do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej, możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, inicjowanie powstawania nowych placówek pomocy społecznej oraz prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niedofinansowany system pomocy społecznej, niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb, a także wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, na którą złożyła się analiza danych z tzw. źródeł zastanych, analiza wyników badań ankietowych oraz analiza SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Poraj na lata 2021-2030. Zostały one przedstawione w formie wizji, misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie**
4. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
7. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Poraj zapewnia wysoki poziom i jakość życia mieszkańcom, z szeroką dostępnością do usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Tworzenie warunków dla rozwoju oraz godnego życia mieszkańców gminy poprzez podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wytyczone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 cele zostaną zrealizowane przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny		czas realizacji
1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami i instytucjami. 2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 3. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich. 4. Wspieranie osób i rodzin pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych. 5. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem. 6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. 	działania ciągłe

	<p>7. Podejmowanie działań mających na celu ograniczenie dziedziczenia biedy oraz wyuczonej bezradności.</p> <p>1. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.</p>	
<p>2. Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.</p>	<p>1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach.</p> <p>2. Podejmowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.</p> <p>3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.</p> <p>4. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami.</p> <p>5. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców.</p> <p>6. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>7. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.</p> <p>8. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.</p>	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
<p>3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.</p>	<p>1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.</p>	<p>działania ciągłe</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 3. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia w załatwianiu spraw urzędowych osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 4. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego. 5. Podjęcie starań w celu zwiększenia liczby mieszkań socjalnych. 	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	12 828901,93	14 28900,00	UG/GOPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	0	2	UG/GOPS	raz w roku
liczba rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					

ubóstwa	rodzina	74	65	GOPS	raz w roku
bezrobocia	rodzina	27	22	GOPS	raz w roku
bezdomności	rodzina	5	3	GOPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy	%	9,3	8	GOPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	40	35	GOPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	186	160	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	103	87	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	2,84	2,1	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

oświatowe,	spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.
------------	---	---

**CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY
– PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie potencjału rodzin.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 5. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi. 6. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych. 7. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego dla rodzin 	działania ciągłe

	<p>naturalnych oraz zastępczych.</p> <p>8. Integracja rodzin, zwłaszcza zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>9. Promowanie i prowadzenie pracy metodą interdyscyplinarną, doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>10. Wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.</p> <p>11. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.</p> <p>12. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła.</p> <p>13. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.</p>	
<p>2. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży</p>	<p>1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.</p> <p>2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych.</p> <p>3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy</p>	<p>działania ciągłe</p>

	<p>psycholog.</p> <p>4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.</p> <p>5. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.</p> <p>6. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych.</p> <p>7. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.</p>	
<p>3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.</p>	<p>1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.</p> <p>2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.</p> <p>3. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.</p> <p>4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.</p> <p>5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego,</p>	<p>działania ciągłe</p>

	<p>podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.</p> <p>6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii oraz z Kościołem.</p>	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	rodzina	207	195	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	56	48	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	226	195	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	14	12	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	6	4	GOPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku

przemocy w rodzinie	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	26	20	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	1 133	1100	GOPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	82	78	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	91	100	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym. 4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Promowanie idei pomocy sąsiedzkiej. 6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem. 8. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 9. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 10. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 	działania ciągłe

2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym 2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym. 3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. 4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. 6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach. 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne. 	działania ciągłe
--	---	------------------

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	2 662	2730	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	24,5	14,2	UG	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	5	10	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych	rodzina	59	68	GOPS	raz w roku

wsparcie z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności					
liczba rodzin objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	rodzina	20	25	GOPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	7	9	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu	1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.	działania ciągłe

<p>życia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 5. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców oraz podejmowanie działań w zakresie aktywnego spędzania czasu wolnego. 	
<p>2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu. 	<p>działania ciągłe</p>
<p>3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych 	<p>działania ciągłe</p>

	skutków. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	wg danych organizatorów	w zależności od możliwości poszczególnych organizatorów	UG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne	raz w roku
badania profilaktyczne dzieci i młodzieży szkolnej	badanie	309 (wg danych Samodzielnego Publicznego ZOZ Gminnego Ośrodka Zdrowia w Poraju)	w miarę udostępnienia danych przez placówki ochrony zdrowia	UG, NGO-s, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa popełnione na terenie gminy	przestępstwo	28	25	Policja	raz w roku
liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa	inwestycja	wg danych UG	wg danych UG	UG	raz w roku

i bezpieczeństwa na drodze					
----------------------------	--	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki 	działania ciągłe

	<p>społecznej.</p> <p>5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.</p> <p>6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy</p>	
<p>2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.</p>	<p>1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.</p> <p>2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.</p> <p>3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.</p> <p>4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.</p> <p>5. Tworzenie budżetu obywatelskiego.</p>	<p>działania ciągle</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego,	szkolenie	10	15	GOPS	raz w roku

w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,					
liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie,	organizacja	70	71	UG, NGO-s	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych	przedsięwzięcie	30	35	UG, RG, GOPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, NGO-s	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	b.d.	według danych UG	UG, rady sołeckie	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY – PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów

	<p>uzależnień oraz przemocy w rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
<p>CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku,

	<ul style="list-style-type: none"> - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
<p>CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
<p>CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 ujęto poziom wydatków Gminy w 2020 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 801 – oświata i wychowanie, 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, który w 2020 r. wynosił 33.075.368,28 zł.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych oraz ich zakres, a także zadań własnych będą co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Zakres czasowy analizy obejmował będzie zmiany w stosunku do roku bazowego (2019 roku) i roku ostatniego badania (dynamika).

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 jest bowiem dokumentem o charakterze otwartym, w związku z czym powinna dynamicznie reagować na pojawiające się wyzwania wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Obok prowadzonego cyklicznie monitoringu procesu realizacji Strategii, podlegać ona będzie procesowi ewaluacji. Celem ewaluacji, w odróżnieniu od monitoringu jest usprawnienie danego projektu. Ewaluacja musi opierać się na założeniach dotyczących związków pomiędzy prowadzonymi działaniami a ich efektami. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jego jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie gminy Poraj. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;

- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy najstarszych mieszkańców powiatu;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących powiat;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobocie, pomoc społeczna i kwestia problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy baczniej monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poraj na lata 2021-2030 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW**Diagramy**

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	57
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019.....	16
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019.....	16
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019.....	17
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.....	17
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019.....	18
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	18
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019	19
Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	19
Tabela 11. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	20
Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020 ...	20
Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021.....	20
Tabela 14. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	20
Tabela 15. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.....	23
Tabela 16. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy Poraj w 2019 r.	23
Tabela 17. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Poraj w 2019 r.	24
Tabela 18. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy Poraj w 2019 r.	24
Tabela 19. Baza noclegowa w 2019 r.	26
Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2017-2019.....	27
Tabela 21. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r. ...	28
Tabela 22. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r. .	29
Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019	30
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	30
Tabela 25. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.	31
Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w roku 2019	31
Tabela 27. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	33
Tabela 28. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019	33
Tabela 29. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	34
Tabela 30. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019.....	34
Tabela 31. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019.....	34
Tabela 32. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019	37
Tabela 34. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.	37
Tabela 34. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy.....	38
Tabela 35. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019	41
Tabela 36. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019	41
Tabela 37. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019.....	43
Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	43
Tabela 39. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019	43
Tabela 40. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	43

Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019	47
Tabela 42. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019	47
Tabela 43. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	51
Tabela 44. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	52
Tabela 45. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019	53
Tabela 46. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019	54
Tabela 47. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	55

Wykresy

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	22
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	22
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?	25
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?.....	26
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	28
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	32
Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie? ..	39
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?	40
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?....	40
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	42
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	44
Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	45
Wykres 13. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	45
Wykres 14. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć? ..	48
Wykres 15. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?	48
Wykres 16. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?49	
Wykres 17. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	49
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?	56